

บทที่ 1

บทนำ

ในบรรดานักปรัชญาตะวันตกของศตวรรษที่ 20 ฌ็อง - ปอล ซาร์ตร์ (Jean-Paul Sartre 1905-1980) นักปรัชญาชาวฝรั่งเศสบิดาแห่งปรัชญาเอ็กซิสเทนเชียลิซึม (EXISTENTIALISM) นักเขียนรางวัลโนเบล สาขาวรรณกรรม ที่ปฏิเสธการรับรางวัลในปี ค.ศ. 1964 คือนักปรัชญาที่เป็นที่รู้จักและน่าสนใจที่สุดคนหนึ่ง เมื่อเอ่ยถึงปรัชญาเอ็กซิสเทนเชียลิซมนำแปลกใจว่าแทบทุกคนจะนึกถึงแต่ปรัชญาของซาร์ตร์เพียงผู้เดียว ทั้งที่ในความเป็นจริงมีนักปรัชญาเอ็กซิสเทนเชียลิซึมอยู่หลายคน เป็นต้นว่า ซอเรน เคียร์การ์ด (Søren Kierkegaard) คาร์ล ยาสเปอร์ (Karl Jasper) มาร์ติน ไฮเดกเกอร์ (Martin Heidegger) และกาเบรียล มาร์แซล (Gabriel Marcel)

ผู้วิจัยสนใจปรัชญาเอ็กซิสเทนเชียลิซึมของซาร์ตร์มานาน ความสนใจนี้เกิดจากเนื้อหาของปรัชญาที่ยืนยันว่า เสรีภาพ คือแก่นแท้ของความเป็นมนุษย์¹ เสรีภาพมิใช่อุดมคติที่มนุษย์ใฝ่ฝันถึง แต่เป็นข้อเท็จจริงของชีวิตคน ความสนใจต่อแนวคิดของซาร์ตร์ว่าด้วยเสรีภาพ พาผู้วิจัยไปสู่ความสนใจต่อแนวคิดที่ควบคู่กับเสรีภาพ คือ แนวคิดว่าด้วยความรับผิดชอบของซาร์ตร์ (Sartre's concept of responsibility) อันเปรียบเสมือน 2 ด้านของเหรียญเดียวกัน วัตถุประสงค์ของผู้วิจัยในการนำเสนอวิทยานิพนธ์ในหัวข้อแนวคิดของซาร์ตร์

¹Jean Paul Sartre, Being and Nothingness trans. Hazel E. Barnes (London : Methuen & Co.Ltd.,1972), p.439.

ว่าด้วยความรับผิดชอบนั้นก็คือ เพื่อวิเคราะห์แนวคิดของชาร์ตต์ว่าด้วยความรับผิดชอบในข้อเขียนต่างๆ ทั้งทางปรัชญาและทางวรรณกรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งบทละครทั้งหมดของเขา อีกประการหนึ่ง คือ เพื่อเพิ่มเติมแนวคิดของชาร์ตต์ในเรื่องนี้ให้สมบูรณ์ และเป็นระบบเกี่ยวพันกับแนวคิดในเรื่องอื่นของชาร์ตต์ การเข้าใจแนวคิดของชาร์ตต์ว่าด้วยความรับผิดชอบอย่างชัดเจนจะนำไปสู่ ความเข้าใจต่อแนวคิดอื่นๆ ของชาร์ตต์มากยิ่งขึ้น อย่างไรก็ตาม กิจิในแนวคิดว่าด้วยความรับผิดชอบนี้เองชาร์ตต์เขียนคลุมเครือในแง่ที่ว่าชาร์ตต์ใช้คำว่า รับผิดชอบ ในความหมายที่แตกต่างจากคนอื่น ๆ ผู้วิจัยจึงอยากศึกษาให้กระจ่างขึ้น

สำหรับวิธีดำเนินการวิจัยโดยสังเขปนั้นผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลทั้งจากแหล่งข้อมูลในประเทศและจากแหล่งข้อมูลต่างประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งจากประเทศฝรั่งเศส และสหรัฐอเมริกา ทั้งข้อมูลปฐมภูมิ หมายถึง หนังสือต่าง ๆ ที่ชาร์ตต์เขียนขึ้นเอง และข้อมูลทุติยภูมิ หมายถึง หนังสือและบทความในวารสารทางปรัชญาต่างๆ ที่ผู้รู้ได้เขียนไว้เกี่ยวกับแง่มุมต่างๆ ของปรัชญาของชาร์ตต์ หลังจากนั้นผู้วิจัยก็นำข้อมูลที่ได้ทั้งหมดนั้นมาศึกษาวิเคราะห์ และตีความข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับหัวข้อวิทยานิพนธ์ ท้ายสุด ผู้วิจัยก็นำข้อมูลที่ได้รับมาเรียบเรียง เขียนเป็นวิทยานิพนธ์

ประโยชน์ที่จะได้รับจากการวิจัยนี้เห็นจะได้แก่ การช่วยคลี่คลายปัญหาเกี่ยวกับความหมายของความรับผิดชอบของชาร์ตต์ ซึ่งหนักไปทางความหมายของความรับผิดชอบในเชิงบรรยายข้อเท็จจริง (descriptive responsibility) มากกว่าความหมายของความรับผิดชอบในเชิงปทัสสถาน (normative responsibility) ที่ใช้กันโดยทั่วไป นอกจากนั้นการเข้าใจแนวคิดว่าด้วยความรับผิดชอบนี้จะช่วยให้เข้าใจแนวคิดอื่นๆ ของชาร์ตต์ได้ดีขึ้น ท้ายที่สุดการมีส่วนร่วมในการเปิดมิติใหม่ๆ ทางปรัชญาของชาร์ตต์ให้กว้างขึ้นอีก

ทั้งนี้เพราะแนวคิดของชาร์ดร์ว่าด้วยความรับผิดชอบนี้ยังไม่เคยมีผู้ใดทั้งในประเทศไทย และต่างประเทศเคยศึกษาวิจัยอย่างเป็นระบบระเบียบและลุ่มลึกมาก่อนเลย งานวิจัยชิ้นนี้จึงอาจถือเป็นการบุกเบิกเส้นทางใหม่ในปรัชญาของชาร์ดร์ที่ยังไม่มีใครที่ร่างวางพงมาก่อน